

lepo in naravno pobarvani, v naturi kažejo. Kalupi namreč predstavljajo: 1) cepljenje v celi sklad ali precep (z 2 cepičema), 2) cepljenje v polovični razklad, 3) cepljenje s sedlom (nastavek), 4) kopuliranje (dolaga), 5) cepeljenje za kožo in 6) okuliranje. Ti čedni kalupi so tako mični, da so se skrinjico, v kateri so shranjeni, in z omenjeno knjižico vred, res 3 gld. vredni; torej je to učilo, l. 1883. z bronasto svetinjo pri kmetijski razstavi o Pragi odlikovano, kaj priporočila vredno. — Kdor pa nima tega denarja, pa praktično cepljenje vendar dobro umé, naredi si pa tudi sam slične kalupe lahko — če tudi ne takó lično izdelane, kakor so ti vse hvalevredni modeli, katere si učitelji v bližini Krškega lahko pri meni ogledajo.

Lapajne.

(Priateljem lepega cerkvenega petja) javimo, da se pokojnega skladatelja Avg. Lebana „**Pobožni vzdih!**“, latinska maša za sopran, alt, tenor in bas, že tiska in pride ta mesec na svetlo, oskrbljena s slovenskim, laškim in nemškim naslovom in predgovorom. Maša ta je v pravem cerkvenem duhu pisana in dokazuje, da je imel (po izreku slavnega muzikalnega kritika, prof. dr. Hanslicka) pokojnik res „*warme Empfindung und ein hübsches melodisches Talent*“. — Maša stane 60 kr., po pošti 65 kr. Naroča se pri uredniku Avgust Lebanovih glasbotvorov: Janku Lebanu, učitelju v Lokvi (Corgnale via Divača). — Strokovnjak gosp. Danilo Fajgelj piše o njej sledeče: „Mašo pokojnega Avgusta Lebana sem skrbno pregledal in moram trditi, da je — izvzemši malo mest — v strogo cerkvenem duhu zložena; tã pa tam je pa kar strogo cecilijska. Ni se bati, da bi kak sitnež kaj ugovarjal . . . Jaz sem prepričan, da bi bil Avgust, ko bi živel, postal strog Cecilijanec; to kaže njegov opus L, ki je takó strogo pisan, da v oni dóbi se niti nobenemu slovenskemu glasbeniku še sanjalo ni, kaj tacega pisati. Harmonizacija je na kâcîh mestih naravnost drzna, a povsem pravilna, ter kaže, s kakšno lahkoto je Avgust premagoval harmoniène zapreke brez škode lepoglasja. Maša je vredna, da se pridno študira.“ — Nadejati se je po tem takem, da se osobito slovenski gg. učitelji, duhovniki in organisti v obilem številu naroèijo na to mašo; s tem bodo slavili spomin prerano umrlega nadarjenega skladatelja!

D o p i s i.

Iz Kočevskega šolskega okraja.*) Letošnja naša okrajna učiteljska konferencija bila je v dan 12. avgusta t. l. v prostorih deške ljudske šole v Kočevji. Točno ob 9. uri jo je otvoril g. c. k. okrajni šolski nadzornik Leopold pl. Gariboldi s primernim ogovorom. H konferenciji došlo je bilo 43 učiteljev in učiteljic, opomniti pa mi je, da nekaterih gospodov tovarišev in ena tovarišica ni bilo zraven. V posebno čast steli smo si, da je bil navzoč velespoštovani gospod c. k. okrajni glavar Hočevár. Pri prvi točki dnevnega reda: volitev dveh zapisnikarjev, izbrana sta bila gg. Göderer in Juvanec. G. nadzornik izbral si je starosto in obcepriljubljenega g. nadučitelja Ribniške ljudske šole Josipa Raktelja svojim namestnikom. Opazke pri inšpiciranji, koje je g. nadzornik zaradi kratkega časa svojega imenovanja za naš šolski okraj opazil, bile so nekoliko na kratko, toda strogo pedagogične. Tembolj pa je on nas vse razveselil sê svojim daljšim predavanjem, kako on in postave seveda zahtevajo, da naj svojo službo opravljamo, v njegovo in ljudsko zadovoljnost. Na ta način si je on že pri prvem zboru pridobil naše zaupanje in spoštovanje v polni meri. O točki: »Kako naj se pouk v ponavljavni šoli ureja, da bode učencem koristil«, poročal je g. L. Vozlaček, učitelj v Velikih Laščah. V posebno zadovoljnost našo in nemajhno strmenje kočevskih kolegov predaval je g. poročevalec v lepi, mili slovensčini v popolno zadostitev težkega predmeta v daljšem sestavku obširno, in občno priznavanje slovenskih tovarišev venčala je njegov trud. O drugem vprašanji: »Kako naj se mladina napeljuje, da bode i po izstopu iz ljudske šole marljivo poučljive knjige prebirala in si ohranila znanstva v ljudski šoli pridobljenih«, govoril je g. A. Lapajne, učitelj na čveterorazredni deški šoli v Ribnici. Da si je bil tudi on popolnoma kos svoji nalogi, je vendar nekoliko uho naših tovarišev to žalilo, da se je nemščine posluževal; v njegovo opravičenje naj omenim, da se je morda gotovo hotel po predpisih ravnati, kajti poročilo je bilo izročeno v nemškem jeziku in ker je nekoliko učiteljev v tem šolskem okraji, ki ne razumejo slovenski. Tretja razprava: »Kako naj se šolski vrti uredujejo, da bodo zadostovali zdanjim zahtevam« je izostala, ker g. poročevalec ni mogel priti h konferenciji. Za tim so se odločevale knjige za naš šolski okraj. Tã se je mnogo nasvetovalo; najvažnejši in kar gotovo vse tovariše posebno veseli, je bil pa nasvêt, da se bode s početkom šolskega leta 1884/5. v vse ljudske šole našega okraja vpeljal g. A. Praprotnikov »Abecednik«. To

*) Po naključbi zakasnjeno. Uredn.

mi tudi radi tega radi odobrujemo, ker je imenovana knjiga ne samo iz pedagoškega stališča posebno dovršena, ampak ima tudi to prihodnost, da jo bomo lahko mnogo let neizpremenjeno rabili in tako zabranjevali vedne premene s šolskimi knjigami. Ravno tako radi bi pozdravljali, ako bi nam g. pisatelj tudi kmalu preskrbel še potrebna druga berila. *) Kakor smo si mi knjige, koje bomo v prihodnjem šolskem letu rabili, določili, enako so si i tovariši Kočevskega sodniškega okraja svoje nemške knjige izbrali. G. Šesarek poroča o okrajni šolski knjižnici. Ta obsega 252 knjig v 478 zvezkih in 14 tablic za ročna dela; dohodkov je imela 199 gld., izdatkov 111 gld. 35 kr. V knjižnični odbor so bili izvoljeni gg. Jos. Erker, Fr. Šesarek, J. Göderer in gđ. Helena Wenedikter. Ker pa g. Erker želi, da bi se namestu njega drug odbornik volil, izvoljen je bil na njega mesto g. Miroslav Kaucki, učitelj v Kočevju. Sicer pa je splošna želja, da bi se knjižnica prestavila v kak drugi bolj primerni kraj, kakor je zdaj — skoro na »pereferiji« našega okraja. V stalni odbor so bili izvoljeni gg. Josip Raktelj, Josip Čop, A. Lapajne in gđ. A. Kaiser. Zanimanja vredno je bila volitev treh poslancev v deželno učiteljsko konferencijo, ki je našla tri izvrstne moči, da bodo naše interese na višjem mestu zastopale. Izvoljeni so bili gg.: Josip Raktelj, nadučitelj v Ribnici, Stefan Tomšič, nadučitelj v Starem Logu, in Josip Erker, nadučitelj v Srednji Vasi. Na vrsti so posamezni nasveti. G. A. Lapajne predlaga: Slavna konferencija naj sklene, ter dela na to, da bode početkom šolskega leta šolsko leto trajalo do 31. julija, s katerim dnevom naj se v našem okraji počitnice začnajo, in šolsko leto naj začnjo z dnevom 15. septembra vsakega leta. Da si je g. A. Lapajne dobro utemeljeval svoj predlog, je vendar konferencija le z malo večino njegov predlog vzprejela. G. J. Juvanec govori o tem, da bi c. k. okrajni šolski svet krajne šolske svete poučil v pomenu §§. 22., 23. in 24. deželne šolske postave z 29. aprila 1873. l., in o razglasilu visokega c. k. deželnega šolskega sveta z 20. aprila 1873. l., štev. 88. in o rabi obrazcev »kazalo šolskih zamud«, in da bi se kazni zaradi šolskih zamud vselej hitro izterjevale. Dalje želi, da naj bi se v deželni učiteljski konferenciji predlagalo, da bi se prenamenili §§. 22., 23. in 24. deželne šolske postave z 29. aprila 1873. l. v tem smislu, da bi v prihodnje šolska voditeljstva šolske zamude z minimalno številom neopravičenih dni neposrednje naznanjevala okrajnim šolskim svetom. Potem, ko sta gg. okrajni glavar in okrajni šolski nadzornik to stvar razjasnovala, vzprejme se prvi predlog. S tem se je konferencija končala. — Omenjam še hvalnega in posnemanja vrednega čina pri vkupnem obedu. Lanskega leta umrl je v Morovicu učitelj g. Kratochwill, ter zapustil ubogo vdovo s 5 otroci. Ker pokojnik ni še služil toliko časa, da bi bila obitelj dobila pokojnino, je zdaj v veliki revščini. G. učitelj Osterman se tedaj te vdove usmili in pri gg. tovariših in navzočih gospodih nabere precej darov, vkup 34 gold. To je zares prelepa bratavska pomoč v hudi sili.

— e.

Od Kolpe. (Dalje in konec.) K 5. točki dnevnega reda (samostalni predlogi) oglasi se najprej g. Trošt, nadučitelj Viniški, ter v krepkem in jedrnatem govoru stavi sledeče predloge: 1. Vsa leta od zrelostnega izpita štejejo naj se v pokojnino; 2. petletnice naj se računajo po plačah, tedaj 10 % aktivne plače, namesto 10 % najmanjše plače; 3. stanovanja, ne le vodjem, ampak vsem učiteljem naj se preskrbijo, ali pa naj se jim dá primerna stanarina; 4. opravilne doklade naj se dajo tudi učiteljem jednorazrednic. Vsi ti predlogi bili so jednoglasno vzprejeti. Gosp. Trošt napravil je tudi na visoki deželni zbor vse te predloge obsegajočo peticijo, katero je zbrano učiteljstvo razun g. Gantana podpisalo. — G. Rupnik, učitelj iz Črnomlja, predlaga, naj bi naš okraj, ki šteje zdaj užo mnogo učiteljskih moči, volil v deželno konferencijo dva zastopnika, resp. visoki c. k. deželni šolski svet naj bi v to privolil. Tudi ta predlog se je jednoglasno vzprejel. — G. predsednik predlaga, naj bi se volitev poslanca v deželno konferencijo odložila, ker itak letos ne bode deželne konferencije. Se vzprejme. Mej drugimi stalnimi predlogi bil je tudi predlog g. Šesta, naj se za »rede« vpelje še izraz »komaj dobro« ali »zadostao«. Gospod nadzornik se ne strinja s šestovim predlogom in meni, da imamo zadosti izrazov za rede. Gospod Šetina predlaga, naj se ta predlog odstopi stalnemu odboru. Šestov in Šetinatov predlog pade, a nadzornikov, da se preloži do prihodnje konferencije, obvelja; če bo pri onej predlog vzprejet, predlagata naj ga odposlanca pri deželni konferenciji. Dalje g. Šetina predlaga, naj bi učiteljstvo delalo na to, da si tudi mi preskrbimo potrebni »opis Črnomeljskega okraja«. Tu se vname živa debata, katere konec je bil, da je g. Šetina slednjič svoj predlog preklical. G. nadzornik predlaga, da naj bi stalni odbor spise nabiral in pretresoval. Vzprejme se. G. Judnič, učitelj iz Radovice, meni, naj se stvar nabira in v »Učit. Tov.« obelodani in natise; če bo kdo v »Učit. Tov.« zapazil kako pomoto, naj jo v tem listu priobči. Tudi ta predlog se vzprejme jednoglasno.

*) »Prvo Berilo« se že sestavlja.

Gosp. nadzornik se k tej stvari opomni: Spisi naj se pošiljajo stalnemu odboru v pretres; ta jih dá potem cirkulirati, ako jih kmalu dobí v roke; ako jih pa ne zbere pred prihodnjo konferencijo, naj pri onej o stvari poroča. Nikakor pa naj se ne daje prej na svetlo. Vsakemu pisatelju dano je na prosto, svoj spis poslati »Učit. Tov.« ali kakemu drugemu listu. Se tudi vzprejme. — G. Šetina slednjič še predlaga, da izrazi učiteljska skupščina g. Ivanu Lapajnetu za njegov »opis Krškega okraja« in za njegovo izvrstno delovanje na šolskem polji popolno priznanje. (Se zgodi.)

Zdaj g. Rupnik poroča o stanju učiteljske knjižnice. Ta šteje 713 knjig v 777 zvezkih; letos se je pomozila za 27 knjig v 49 zvezkih in za 2 muzikaliji. Knjižnica je naročena na te-le časopise: »Učit. Tov.«, »Schulzeitung«, »Zvon«, »Kres«, »Jugendbibliothek«, »Dram. društvo«, »Matica«, »Glasbena Matica«, »Gospodarski list«, »Národna biblioteka«. G. Šetina poroča o denarnih zadevah učiteljske knjižnice. Pregledovalcem knjižničnih računov se po predlogu g. Šesta per accl. imenujeta g. Trošt in g. Dular. Knjižnica ostane še dalje naročena na zgoraj navedene časopise, izpusti se le »Jugendbibliothek«, a naroči se »Kmetovalec« in »österr. Schulbote«. Naroči naj se tudi cesarjevič Rudolfova knjiga »Eine Orientreise«. V ponavljalni šoli naj se vpelje IV. berilo, sicer naj se rabijo bodoče leto te knjige, kakor so se letos. G. Trošt predlaga, naj ostane stari knjižnični odbor, čemur se jednoglasno pritrdi. G. Barle predlaga, naj se knjižničnemu odboru izreče za premnogi posel in za njegov trud zahvala, kar se zgodi.

V stalni odbor izvoljeni so bili po listkih: g. Rupnik in g. Šetina vsak z 12 glasovi, gđe. Matanovič z 11 in g. Barle z 10 glasovi.

Ko so se takó vse točke dnevnega reda rešile, nastopi potovalni učitelj g. Pirc. On v kratkem in jedrovitem govoru vzpodbuja učitelje, da naj delajo na to, da se umno kmetijstvo in sadjereja mej národom širi in povzdigne. Priporoča, da naj vsak učitelj šolski vrt skrbno obdeluje, da bode zamoglo ljudstvo iz njega dobivati potrebnega sadnega drevja. Slednjič govori še o škodljivci, ki se je v novejšem času pokazal tudi po Kranjskem — Dolenjskem, ki preti vpogunobiti naše vinograde — o trtnej uši. Pokaže zbranemu učiteljstvu koreninico trte, katere se še ni lotila trtna uš, in koreninico, katero užé gloda ta škodlivec. Popiše nam natanko trtno uš, ter pové do zdaj znane pripomočke zoper njo.

Po njegovem govoru zahvali se gospod nadzornik zbranemu učiteljstvu za marljivo poslušanje in zanimanje pri razpravljanji toček dnevnega reda, g. Pircu za njegovo predavanje, zahvali se blagorodnemu gospodu okrajnemu glavarju, da nas je počastil s svojo navzočnostjo, opominja in vzpodbuja učiteljstvo k nerušljivi in neomejeni udanosti do prevzvišene cesarske hiše, k vestnemu in natančnemu izpolnjevanju dolžnosti, ki nam jih naklada težavni stan, ter s trikratnim »živio - klicem« na presvetlega cesarja Franca Josipa I., kot pospeševatelja in največjega dobrotnika národne šole, konferencijo ob $\frac{3}{4}$ 2 sklene. Zbrano učiteljstvo stoji in navdušeno zapoje cesarsko pesem. Ko se še g. Rupnik v imenu učiteljstva zahvali g. nadzorniku za izvrstno in nepristransko vodstvo konferencije, izplačala se nam je potnina, za kar gré našemu blagorodnemu gosp. c. kr. okrajnemu glavarju vsa čast in hvala.

Pri skupnem obedu pri županu g. Petru se je mnogo napivalo (g. Šest g. nadzorniku, g. Šetina g. okr. glavarju) in popevalo. Le prehitro potekel nam je čas skupnega radovanja. Razšli smo se sè srčno željo, da bi se pri prihodnjem zborovanji zopet zdravi sošli. Daj Bog! 6.

Iz Krškega. Priročneje okrajne učiteljske knjižnice, ki naj bi se osnovala v vsakem sodnem okraji, priporoča zadnja »L. Schulz.«, in sicer največ iz tega vzroka, ker meni pisatelj, da je prepovedano šolskim vodstvom, knjige in časopise brez poštnine pošiljati. Na to napačno mnenje moremo povedati, da je svoje dni, koj v početku teh knjižnic, kupčijsko ministerstvo dovolilo šolskim vodstvom brezplačno pošiljanje knjig in časopisov iz okrajnih učit. bukvarnic. Vsled tega je po nekaterih okrajih običaj, da se te knjige vselej, tour in retour, brezplačno, uradno pošiljajo; v drugih celó redno vsak mesec romajo knjige (ene in iste) od bukvarničnega šolskega vodstva na vse šole. Le tiste pošte terjajo poštnine, katere za ta ukaz ne vedó. Naj šolska vodstva nikar ne plačajo take poštnine; naj rajše knjige na odborovo šolsko vodstvo nazaj romajo. Bode se že knjižničini odbor potegnil.

I. L.

— (Zahvala.) Slavni odbor »Národne Šole« poslal je v teku dveh let za mali znesek več ko dvakrat toliko vrednega raznovrstnega šolskega blagá revnim učencem tukajšnje ljudske šole. — Za ta dar izrekuje podpisano vodstvo slavnemu odboru »Národne Šole« v svojem in v imenu obdarovane revne šolske mladine najtoplejšo zahvalo.

Vodstvo čveterorazredne ljudske šole v Krškem, v dan 7. novembra 1884. l.

Božidar Valenta,
vodja.

Iz Ljubljane. Metelkova darila (6 po 42 gld.) se bodo po njegovi blagi ustanovi (s 1. maja 1858. l.) za 1884. l. delila ljudskim učiteljem na deželi, kateri se lepo vedéjo, ki gojé slovenščino in sadjarstvo v ljudski šoli. Prošnje za-nje se ravnaajo do c. kr. deželne šolskega sveta ter se oddajajo pri dotičnih c. kr. okrajnih šolskih oblastnijah do konec meseca novembra t. l.

— Otvorenje novega šolskega poslopja za Ljubljanski učiteljišči. Z Najvišjim sklepom z dné 21. oktobra 1882 se je premilostno dovolilo, da se bode novo poslopje sezidalo Ljubljanskemu učiteljiščemu. Zidanje se je pričelo julija 1883. l., koncem lanskega leta bilo je poslopje pod streho, in pred kratkem se je dovršila vsa zgradba. Dné 4. oktobra jo je komisija pregledala v tehničnem in zdravstvenem oziru ter se izjavila, da se bode poslopje pričetkom meseca novembra svobodno izročilo svojemu poklicu. V 2. dan t. m., ob 11. predpoludné podal se je gosp. deželni predsednik baron Winkler, spremljan od administrativnega referenta gosp. vladnega svetnika Hočevarja, v novo poslopje, izročat dovršeno poslopje šolskemu vodstvu.

Pri urodu pričakovali so gosp. dež. predsednika šolski ravnatelj in vse učiteljsko osebje obeh zavodov. Spremljali so ga v direktijsko sobano. Tam je g. deželni predsednik baron Winkler izražal svoje zadostenje nad dovršeno zgradbo. Oziral se je nazaj na dosedanje uspešno delovanje učiteljskega osebja, katero je obema zavodoma pridobilo dobro ime tudi preko mejnikov naše ožje domovine. Zato gre ravnateljstvu in učiteljem zaslužno odkrito priznanje. Imenom visoke učne uprave izročuje nadzorstvo in oskrbovanje novega poslopja g. ravnatelju, naglaševaje svojo nado, da bode učiteljstvo svojo velevažno nalogo i na dalje vestno spolnilo, da bode ohranilo dobro ime Ljubljanskih učiteljišč tudi v novih, svetlih in lepih šolskih prostorih. Posebno je priporočal deželni predsednik, naj učiteljsko osebje mladim srcem ucepi ljubezen do Nj. Veličanstva, presvetlega cesarja in do velike, krasne avstrijske domovine. Lè tedaj, ako se bode tudi ta dolžnost spolnovala, bodo gojenci Ljubljanskega učiteljišča, zapustivši zavoda, kot učitelji med národom razširjevali ista načela ter delovali uspešno in plodunosno.

V primernem odgovoru zahvaljuje se gosp. ravnatelj Bl. Hrovat v svojem in svojih učiteljev imenu. S toplimi besedami se spominja cesarske milosti ter naprosi gosp. deželne predsednika, da blagovoli najudanejšo hvaležnost vsega učiteljstva sporočiti pred stopnjicami cesarskega prestola. Ob jednem slovesno obljubuje, da bode učiteljsko osebje Ljubljanskih učiteljišč vedno pred očmi imelo ona načela, katera jim je ravnokar priporočal gosp. deželni predsednik. Konečno zaklical je Nj. Veličanstvu cesarju kot mogočnemu podporniku umetelnosti in véde in osobito pospeševalju ljudske šole navdušeno trikrat „slava“. Vsi navzočni zaklicali so z njim vred trikrat „slava!“. Potem ogledal si je gospod deželni predsednik baron Winkler in gospod vladni svetnik vse šolske prostore v krasnem poslopji. Tako se je zvršilo otvorenje. (*„Ljub. L.“*)

— Na tukajšnih c. kr. izobraževalnicah za učitelje in učiteljice je v I. letu 28, v II. 13, v III. 15 in v IV. 20, vkup 71 pripravnikov, potem v II. letu 28 in IV. 19, vkup 47 pripravnic.

— Iz seje c. kr. deželne šolskega sveta 21. in 25. preteč. m. Imenuje se več učiteljev in učiteljic ter za trdno in za časno nastavi in prestavi. (Glej premene pri učiteljstvu!) — Dovolí se poludnevni pouk v I. razr. na ljudski šoli v Trnovem in na dvorazrednici v Košani. — Trem profesorjem na c. kr. učiteljiščih se pripoznava druga starostna doklada. — Podelé se razne nagrade za posebno poučevanje, za kmetijski pouk, za pouk v ženskih ročnih delih i. dr.

— Prvi zabavni društveni večer „Slov. učiteljskega društva“ je bil v sredo 5. t. m. s prav zanimivim vzporedom, za katerega smo vrlemu oddelku za osnovo teh večernic prav hvaležni.

— Odborova seja „Slov. učiteljskega društva“ bode v sredo 19. t. m. točno ob 2 pop. v društveni sobi, h kateri vse gg. odbornike vabi

predsedništvo.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. Na enorazrednici v Podbrezjah na Gorenjskem s 400 gld. letne plače in s stanovanjem. Prošnje do 30. novembra t. l. pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Kranji. — Na enorazrednici pri Sv. Gregorji (glej spodaj posebni razpis!) — Na dvorazrednici v Mozeljki II. uč. služba s 400 gld. letne plače. Prošnje do 28. novembra t. l. c. kr. okrajnemu šolskemu svetu v Kočevji. — V Novomeškem okraji: na dvorazrednici na Mirni nadučiteljeva služba s 600 gld. letne plače in s stanovanjem in II. učit. služba s 410 gld. letne plače do 15. novembra t. l. — Na dvorazrednici v Črmošnicah II. učit. služba s 400 gld. letne plače in s stanovanjem do 30. novembra t. l.